

Р Е Ц Е Н З И Я

върху конкурса за заемане на академичната длъжност

“професор“ ;

професионално направление 2.3 Философия

(Съвременни философски учения)

за Института по философия и социология – БАН,

обявен в ДВ бр. 89 от 12.11. 2019 г.

Рецензент: проф. Желязко Д. Стоянов, д.ф.н.

Данни за конкурса:

Процедурата по конкурса за академичната длъжност “професор“ по професионално направление 2.3.Философия (Съвременни философски учения) е обявена в ДВ бр. 89 от 12.11.2019 г. за нуждите на ИФС към БАН. Не съм забелязал никакви нарушения по досегашния ход на този конкурс.

Данни за кандидата:

В обявения конкурс за «професор» участва един кандидат – доц. дфн Татяна Петрова Батулева. Тя е родена през 1957 г. Завършва през 1981 г. специалност «Френски език и литература» в СУ «Св. Климент Охридски». През 1988 г. защитава дисертация за получаване на образователната и научна степен «доктор» по философия, а през 1989 г. е избрана за научен сътрудник в ИФИ към БАН, където работи досега. През 2018 г. защитава дисертация за получаване на научната степен «доктор на философските науки». От 2015 г. доц. Т. Батулева е завеждащ секция «История на философските и научните идеи» в ИФС към БАН.

Доц. Т. Батулева успя да се утвърди сред своите български, а и сред чуждестранните си колеги, като ерудиран специалист по

различни аспекти на историко-философската проблематика, свързана с френскоезичната философия. Тя е и търсен преводач на произведенията на видни представители на съвременната западна (главно френска) философия.

Описание на научните трудове:

Доц. Т. Батулева участва в конкурса за «Професор» с две монографии, една антология, шест студии, от които една е на английски език, 11 статии (от които две са на английски език). Немалко от представените за конкурса нейни публикации са от участия в международни форуми и конференции, някои от които са проведени в чужбина. Повечето от тях са публикувани в реферирани или с импакт фактори списания. Една от нейните монографии е публикувана в международно издателство.

Публикациите на кандидата за «професор» са посветени на редица важни научни проблеми главно от областта на феминистката философия, съвременната френска философия, философските рецепции, българската философска култура и някои актуални проблеми на социалното битие на женското. Тези публикации третираат предимно интердисциплинна проблематика и са представени от авторката по оригинален начин. Нейните основни публикации са пряко свързани с тематиката и изискванията за професионалното направление, по което е обявеният от ИФС конкурс за «професор». Според предоставената от доц. Т. Батулева «справка за изпълнение на минималните национални изисквания» на НАЦИД, както и според изискванията на БАН, за участие в конкурса за академична длъжност «професор», тя има общ брой 745 точки.

Научни приноси:

Първо, в няколко свои статии през периода 2002-2018 г. и най-вече в монографията *Съвременни прочити на женското* (Vienna,

2019), доц. Батулева изследва основните идеи на Люс Иригаре и други водещи авторки в съвременната феминистка философия. Посочената монография може да се определи и като своеобразен «компендиум» от досегашните ѝ плодотворни и евристични усилия да представи пред специализираната общност съществените резултати от своите досегашни философски проучвания върху актуалните прочити на женското. Както в посочената, така и в други свои публикации тя ни предоставя цялостна философска рефлексия върху теорията за различието, което безспорно е принос в това актуално теоретично поле. Защото в случая авторката има предвид идеята за деконструкцията у Иригаре, която не е просто отхвърляне и отрицание, а алтернативно решение и оригинален прочит на възможността за преодоляване на универсалния субект.

Не само поради своя коректен и конструктивен подход към избраните от доц. Т. Батулева проблеми и теми, но и заради компетентните им философски прочити, както и благодарение на използваните от нея методи и евристична методика, тя успява да намери своето достойно място при представянето на съответните интерпретации на тези важни и актуални проблеми, предлагайки адекватни решения с помощта на коректно използвани познавателни средства.

Второ, както в трета глава на посочената монография, така и в една своя студия доц. Т. Батулева ни предоставя евристичен прочит на основните идеи на «етиката на грижата». Тя обосновава и задълбочава заложените в тази теория иновационни прочити, при които уязвимостта успява да намери положителна форма на практическа реализация. Поради това нейният прочит не се превръща в «насилие на малцинството», а в практически и критичен потенциал за обществено обновление и интегриране на всички социални слоеве. В случая политическите употреби на грижата създават благоприятна възможност за реализиране на баланс между

уязвимостта и свободата, между зависимостта и автономността. При подобен ракурс етиката на грижата се схваща и като средство за успешно приложение на умерения деконструктивистки подход.

Трето, доц. Батулева обосновава коректно идеята за иновативния характер на феминистките прочити на женското, които са евристично средство за редица новаторски решения, някои от които надхвърлят границите на феминисткото знание. При подобен прочит се взема под внимание половата определеност, която е различна от многообразните сексуалности. Тази определеност поддържа равновесието между мъжкия и женския субект и неговата конкретна, включително политическа, ситуираност.

Четвърто, в своята монография *Субект и отговорност* (2010), доц. Батулева изследва успешно връзката между акта на поемане на отговорност и съответните степени на «отваряне на субекта». Тя сравнява три емблематични етики на отговорността (Левинас, Йонас и Рикьор), в които водеща е уязвимостта: става дума за другия срещу мене; за неродения, зависим от своята предопределеност друг; за замлъкналия, «оттеглил се Бог». И поради това, с основание твърди доц. Батулева, «етиката на човечността» довежда до отговорност, която е парадоксална – тя е във връзката с Другия, но чрез нея субектът преодолява своите граници; Аз-ът се субституира с Другия, но придобива статут на уникалност.

Посочените проблеми са оригинално поставени и анализирани и в петте статии на доц. Батулева върху Албер Камю. В две от тези статии се експлицира тезата за произведението на изкуството като резултат от двоен императив и съхраняване на напрежението между два полюса: между «интелектуалния рационализъм» и «божествения ирационализъм»; между самотата и солидарността. Това е ангажираност със страданието на света, но и вярънност към неговите красоти и радостта от битието.

Пето, заслужава специално посочване и интересът на доц. Батулева към проблема за рецепцията на френската философия в България, реализиран в антологията *Френската философия в българската философска култура* (2014). Склонен съм обаче да ѝ препоръчам да продължи да работи и в следващите години върху проблема за предпочитанието на българските автори към етичната и социалната проблематика, разработена от съответните френски мислители — нещо, което би съдействало за по-доброто осмисляне на българската реалност.

Стилът на доц. Батулева (и специализиран, и литературен) – както в нейните преводи, така и в публикациите ѝ, е на равнището на най-компетентните специализирани текстове в тази област, като в същото време е и оптимално достъпен за съответните читатели. Посоченото качество е твърде важно, особено когато става въпрос за оценяване на кандидат за «професор» в областта на «съвременните философски учения».

Организационна дейност

От няколко години доц. Батулева е зав. секция «История на философските и научните идеи» в ИФС към БАН. Била е ръководител на една редовна докторантка, отчислена с право на защита през 2020 г. От 2018 г. е член на Управителния съвет на БАН, а от 2015 г. е член на ПКХНИ към НАОА. Участвала е в над 20 научни журита по процедури за защита на докторанти и хабилитации на философи в различни специализирани научни и учебни структури. Толерантно-колегиалното ѝ отношение я поставя безапелационно в групата на предпочитаните и полезни за професионално общуване колеги.

Доц. Батулева е редовен и перспективен участник в редица престижни международни специализирани форуми и издания. Тя е член на 1 международна редколегия и 1 международен редакционен

съвет. Участва и в 26 съставителства (или редакторства) на сборници, от които 8 са международни. Активен участник е и в осемнадесет научни проекти (накои от които национални и международни), а на три от тях е ръководител. Нейните оригинални публикации, както и участията ѝ в редица престижни международни и национални научни форуми се оценяват много добре от специализирания български философски колегиум, както поради интересната и актуална тематика, която тя представя, така и поради високото равнище на тяхната разработка и поднасяне. Доказателство за този интерес сред философския колегиум са три рецензии и забелязаните над 60 цитирания и позовавания върху научни трудове на доц. Батулева.

Заклучение

Като имам предвид изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и въз основа на посочените по-горе констатации, оценки и изводи, **гласувам убедено „ЗА“** и се обръщам към уважаемите членове на Научното жури **ДА ПРЕДЛОЖИМ НА НС на Института по философия и социология ДА ИЗБЕРЕ доц. дфн Татяна Петрова Батулева на академичната длъжност “професор“ в професионално направление 2.3 Философия (Съвременни философски учения) за нуждите на ИФС към БАН.**

24 февруари 2020 г.

София

Подпис:

Проф. Ж. Стоянов, дфн